

Halina Świeboda

Problem prywatności w społeczeństwie informacyjnym

Ekonomiczne Problemy Usług nr 105, 93-103

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HALINA ŚWIEBODA

Akademia Obrony Narodowej

PROBLEM PRYWATNOŚCI W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM

Prywatność to jeden z największych wynalazków cywilizacji. Mamy prawo do swoich tajemnic. Do swoich klęsk i bólów, nie tylko sukcesów. Mamy prawo do swej bylejakości. Mamy prawo coś zaważyć, mamy prawo do niezgody obywatelskiej. Mamy prawo czytać „niemoralne” książki. Mamy prawo zapalić w swoim domu papierosa¹.

Wprowadzenie

Spółeczeństwo informacyjne powoli staje się faktem. W każdej z dziedzin aktywności ludzkiej doświadczamy coraz większego nasycenia technologiami informacyjno-komunikacyjnymi. Ułatwiają one przepływ informacji oraz komunikowanie się w czasie rzeczywistym, mamy dostęp do danych i sami generujemy je, korzystając z Internetu czy telefonu, podając informacje zdradzające nasze upodobania, zachowania, pragnienia i intymności. Często odnosi się wrażenie, że wszystko jest na sprzedaż. Rozwój technicznych środków zbierania, gromadzenia i wyszukiwania informacji dotyczących innych osób sprawia, że bardzo silnie wzrasta konieczność prawnej ochrony ludzkiego prawa do prywatności. Wśród pojawiających się opinii² głoszone są poglądy o zmierzchu prywatności w nadchodzących latach. Prawo do ochrony prywatności zagwarantowane jest w prawie międzynarodowym, prawie europejskim oraz w polskim systemie prawnym. Pomimo że instrumenty prawa ochrony prywatności są rozbudowane, państwa starają się bardzo

¹ Z. Mikolejko: *Targowisko prywatności*, „Gazeta Wyborcza”, 10-11 kwietnia 2010.

² Na przykład Mark Zuckerberg, twórca portalu Facebook, nie wierzy w prywatność, portal przygotował niezwykle trudną do wykorzystania przez użytkowników politykę prywatności, którą poprawiał w wyniku ostrej krytyki polityków m.in. UE, senatorów amerykańskiego Kongresu, a także pozarządowych organizacji broniących praw obywatelskich. Nadal udostępnia dokumenty użytkowników zewnętrznym podmiotom. Firmę można uznać za pewnego rodzaju „agencję reklamową”.

mocno ingerować w tę sferę. Trwają prace nad stworzeniem globalnego standardu ochrony prywatności, stąd też wydaje się zasadne, aby problem ten poddany był dyskursowi publicznemu i naukowemu.

Istotne byłoby określenie, co na obecnym etapie rozwoju technologicznego oznacza prywatność oraz na ile konieczne jest utrzymanie i z jakich powodów oraz na jakim poziomie standardu ochrony prywatności. Pojawia się pytanie o minimalne granice prywatności, których przekroczenie groziłoby społecznemu funkcjonowaniu jednostek³.

1. Prawo do prywatności

Pojęcie prywatności wyłoniło się na przełomie XVII i XVIII wieku wraz z pojawianiem się nowoczesnego mieszczańskiego świata⁴. Od tego czasu kultury wykształciły mechanizmy, za pomocą których możemy regulować prywatność w społeczeństwie zarówno na poziomie legislacji, jak i relacji społecznych. Prywatność jest potrzebą uniwersalną, towarzyszy człowiekowi w każdej szerokości geograficznej i na różnych poziomach „zaawansowania cywilizacyjnego”⁵. Potrzeba prywatności ma aspekt indywidualny i społeczny, istnieje bowiem ścisły związek sfery publicznej i prywatnej. Wynika to z faktu, że człowiek jest istotą społeczną i jednocześnie autonomiczną w takim stopniu, w jakim może obyć się bez innych. Poczucie bezpieczeństwa bądź zagrożenia prywatności wpływa na aktywność społeczną i uczestnictwo w życiu publicznym⁶. Człowiek powinien mieć zapewnioną możliwość samotności, odrębności, spokoju i odpoczynku od innych, wyizolowania się ze sfery publicznej i zamknięcia się we własnym prywatnym świecie⁷.

Problem prywatności pojawia się w prawie, polityce, etyce, filozofii, socjologii, a pojęcie „prywatność” pozostaje dalekie od jednoznaczności i mimo ponadstuletniej tradycji posługiwania się nim nie ma zgody ani co do jego granic, ani co do treści⁸. Stąd też nie dziwi fakt, że do tej pory w żadnym z krajów nie została wy-

³ J. Światowicz: *Koegzystencja marketingu partnerskiego i tradycyjnego*, w: *Innowacje w marketingu – młodzi o marketingu*, materiały konferencyjne, red. M. Skurzyński, Uniwersytet Gdański, Sopot 2005.

⁴ Z. Mikolejko: *Targowisko...*

⁵ K. Jędruszczak: *Prywatność w różnych kulturach*, <http://www.psychologia.net.pl/artypul.php?level=90> [dostęp 1.01.2013].

⁶ Z problemem wycofania się ludzi z życia publicznego mamy do czynienia np. w systemach totalitarnych, w których władza usurpuje sobie prawo do daleko posuniętej kontroli.

⁷ Zob. W. Sztumski, *Zagrożona prywatność*, http://www.sprawynauki.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2099:zagroona-prywatno&catid=288&Itemid=30 [dostęp 1.01.2013].

⁸ Zob. M. Jagielski: *Prawo do ochrony danych osobowych. Standardy europejskie*, Wolters Kluwer business, Kraków 2010, s. 23.

pracowana jedna, uniwersalna definicja prywatności dla żadnego z obszarów, w którym mamy do czynienia z problemem zapewnienia prywatności. Nie ulega wątpliwości, że zmiany technologiczne, gospodarcze, w polityce czy społecznie zmuszają do rewizji przyjętych „definicji” związanych z ideą ochrony prywatności.

W słowniku języka polskiego pojęcie prywatności wywiedzione jest ze zwrotu prywatny, co tłumaczy się, jako: stanowiący czyjąś osobistą własność, niepodlegający państwu ani żadnym instytucjom publicznym, dotyczący czyichś spraw osobistych i rodzinnych⁹. Za synonimy prywatności uznaje się intymność, konfidențialność, poufność, nieformalność, nieoficjalność, tajność, niejawność, kameralność. Stąd też prywatność można określić, jako świadomość posiadania „osobistej przestrzeni” wolnej od ingerencji innych osób oraz organizacji¹⁰.

Z powodów wieloznaczności pojęcia prywatności, wynikającego przede wszystkim z pojemności zakresu przedmiotowego, który obejmuje wiele elementów wspólnych z innymi prawami jednostki, większość autorów ogranicza się do wyliczania sfer, które powinny być objęte prawem do prywatności¹¹. Wśród sfer prywatności wymienia się: poszanowanie zachowań jednostki, anonimowość, poszanowanie relacji międzyludzkich¹². Istniejące definicje można pogrupować w cztery typy (tabela 1).

Elementami treści prawa do prywatności są: życie rodzinne, mir domowy, dobra osobiste człowieka, integralność człowieka, ochrona danych osobowych, tajemnica korespondencji i treść komunikatów, sfera intymna osoby ludzkiej. Zatem możemy wymienić sytuacje, które naruszają prywatność, są nimi: ingerencja w życie prywatne, rodzinne lub domowe, naruszenie integralności psychicznej lub fizycznej jednostki, jej wolności przekonań, obyczajów, naruszenie czci, honoru lub zdobytej opinii, ukazanie kogoś w niekorzystnym świetle, ujawnienie intymnych faktów odnoszących się do życia prywatnego, naruszenie korespondencji lub ujawnienie informacji uzyskanych od zainteresowanego w warunkach poufności, niepokojenie i nękanie drugiej osoby, podsłuchiwanie, śledzenie, narzucanie swego towarzystwa, przywłaszczanie sobie cudzego nazwiska, pseudonimu lub osiągnięć, rozpowszechnianie cudzego wizerunku.

⁹ *Słownik języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1979, t. 2, s. 951.

¹⁰ Za: W. Sztumski: *Zagrożona prywatność...*

¹¹ Szerzej na temat prób definicji pojęcia prywatności, w: A. Mednis: *Prawo do prywatności a interes publiczny*, Zakamycze, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2006.

¹² *Ibidem*, s. 63-64.

Tabela 1

Typy prywatności

Typ prywatności	Opis
Prywatność jako prawo do bycia pozostawionym w spokoju	Jedna z najstarszych definicji prywatności (XIX w.). Jest dość szeroka (stanowi synonim wolności), nie uwzględnia prywatności informacyjnej
Prywatność jako prawo do kontroli informacji na swój temat	Utożsamia prawo do prywatności z prawem do decydowania o tym, „kiedy, jak i w jakim zakresie informacja o kimś ma być komunikowana innym”. Pojawia się w XIX w., a w związku z rozwojem SI zyskuje na popularności. Krytycy podkreślają, że taka definicja nie definiuje prywatności, lecz uprawnienia jednostki do jej obrony przed naruszeniem (obejmują tylko ujawnienie informacji), co nie odpowiada potocznemu rozumieniu prywatności
Prywatność jako kontrola dostępu do osoby	W porównaniu z wyżej omówionymi definicjami przesuwają akcent na dostępność osoby w ogóle – a zatem nie tylko do informacji o niej, ale także do niej samej (w sensie fizycznym), do tego, co robi, co przeżywa. W ten sposób prawo do prywatności staje się prawem pozbawienia innych wpływu na nas w pewnych sferach
Prywatność jako autonomia jednostki	Prywatność to prawo do pewnych społecznie określonych obszarów, w ramach których jednostka ma zagwarantowaną swobodę. W tym ujęciu prywatność gwarantuje: brak ingerencji innych, ale także zapewnia jednostce swobodę podejmowania samodzielnych decyzji. Definicja zbliża do potocznego rozumienia prywatności (traktuje prywatność jako sprawy prywatne), jednakże pojęcia prywatności w tym przypadku nie daje się odróżnić od pojęcia wolności

Zródło: Na podstawie: M. Jagielski: *Konstytucjonalizacja ochrony prywatności*, w: *Konstytucjonalizm a doktryny polityczno-prawne. Najnowsze kierunki badań*, red. R.M. Malajny, Katowice 2008; W. Sztumski: *Zagrożona prywatność...*

2. Zagrożenia prywatności w społeczeństwie informacyjnym

Do prywatności przywiązywano i przywiązuje się wielkie znaczenie, chociaż od zawsze była naruszana i ograniczana. Ale nigdy w takim wymiarze, jak to ma miejsce obecnie. Jesteśmy świadkami postępującej redukcji sfery prywatności.

W przeszłości stosowano podsłuchy (nie tak wyrafinowane jak obecnie), również śledzono i podglądano, przechwytywano korespondencję. Działania takie były okryte tajemnicą, dzisiaj rynek prywatnych informacji ma swoją cenę, a ludzie pozyskujący informacje w sposób niegodny nie podlegają społecznemu ostracyzmowi. Handel prywatnymi danymi jest podstawą modelu biznesowego zarabiania pieniędzy.

Pojawienie się Internetu i komercjalizacja w sieci przesunęły granicę między sferą prywatności i publiczną. Kiedy 20 lat temu pojawiły się wyszukiwarki, które rewolucjonizowały świat reklamy, niewielu zdawało sobie sprawę z nadciągają-

cych zagrożeń dla prywatności. Zagrożenia te potęgowane są przez stosowaną technologię w formie mechanizmów rozszerzających możliwości przeglądarek (np. Google), takich jak: Cookies, ActiveX i inne aktywne elementy stron WWW. Zagrożeniem prywatności są również niechciane programy (*spyware*), w szczególności groźne są te, które szpiegują aktywność w sieci i wykradają poufne dane. Zbieranie informacji na temat aktywności w sieci dostarcza wiedzy, którą wykorzystuje się do tworzenia spersonalizowanych usług.

Swoisty przełom nastąpił z chwilą pojawiania się serwisów społecznościowych, w których udostępnia się usługi za darmo. Ceną, którą płaci użytkownik, jest udostępnianie własnych danych. Są one podstawą handlu (sprzedaży dla zainteresowanych firm), a tym samym stanowią podstawę modelu biznesowego zarabiania pieniędzy przez firmy, takie jak Google, Fliker i inne. Gmail na przykład skanuje każdą wiadomość w poszukiwaniu słów i wtedy pojawia się odpowiednia reklama. I pojawia się pytanie o prywatność. Zagrożeniem są szkodliwe treści, spam i złośliwe oprogramowanie, ataki typu DOS, DDOS. Pojawiła się kategoria przestępców komputerowych hakerów (szpiegów) i różnego rodzaju organizacji szpiegowskich, które mogą podglądać lub wykradać poufne dane poprzez atak polegający na przechwytywaniu transmisji, podsłuchiwanie (ang. *sniffing*), analizowaniu ruchu sieciowego, zarobkowo trudniących się zdobywaniem informacji i danych osobowych w Internecie.

Również państwo ogranicza prawo do prywatności obywateli. W Polsce dzieł służb specjalnych może zdobywać w tajny sposób dane o obywatelu. Nikt nie neguje tego typu uprawnień, albowiem jest to niezbędne w walce z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną. Stosowane są technologie GPS, przetwarzanie danych, jakie pozostawiamy w Internecie, a przede wszystkim instytucje państwa odpowiedzialne są za tworzenie wielkich baz danych bez wiedzy, na jakich zasadach będzie można z nich korzystać¹³. Problemem stają się informacje nadmiarowe, które uzyskują różne służby w wyniku ich gromadzenia. Tym samym wiedza oraz zasoby informacji, które są niezbędne do realizowania zadań z zakresu bezpieczeństwa państwa, mogą być potencjałem w grach rynkowych i politycznych lub w prywatnych rozgrywkach.

Stanowi to poważne zagrożenie dla społeczeństwa i bezpieczeństwa państwa. Bez wiedzy osób gromadzi się w pamięci komputerów coraz więcej danych o nich, które przetwarzane są do celów gospodarczych, marketingowych i informacyjnych, ale również wykorzystywane w coraz liczniej pojawiających się oszustwach i kradzieżach, w tym kradzieżach tożsamości.

¹³ W ciągu roku 2011 uprawnione organy państwowe pytały o dane na temat abonentów telefonów aż 1,4 mln razy. Operatorzy muszą na własny koszt i na każde żądanie udostępniać billingi, częściowo także online. Mają też nakaz najdłuższego w Unii Europejskiej czasu przechowywania danych (2 lata).

3. Ochrona prywatności w Polsce

W literaturze przedmiotu akcentuje się dwa główne podejścia do kategorii prywatności:

- konieczność zwiększenia form i zakresu poziomu ochrony prywatności,
- konieczność ograniczania sfery prywatności, uzasadniając to działalnością wyspecjalizowanych instytucji państwowych zwalczających zagrożenia wymierzone w bezpieczeństwo społeczeństwa i całego państwa.

Argumenty te nabierają szczególnego znaczenia w czasach rozwoju przestępczości zorganizowanej, a także ciągłego zagrożenia terrorystycznego, które staje się nową formą wojny globalnej¹⁴.

Ochronę prawa prywatności gwarantuje Konstytucja RP z 1997 roku¹⁵. W art. 47 mówi, że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym. Konkretyzację tego prawa zawiera art. 51 Konstytucji, dotyczący jednego z przejawów prawa do prywatności, jakim jest prawo do ochrony danych osobowych. Określa on autonomię informacyjną jednostki: obowiązek ujawniania informacji o sobie może zostać nałożony wyłącznie na podstawie ustawy.

Przejawem prawa do prywatności jest również wolność komunikowania się, która obejmuje nie tylko tajemnicę korespondencji, ale i wszelkiego rodzaju kontakty międzyosobowe. Zapewnia to art. 49 Konstytucji. Ochrona prywatności stanowi jedną z przesłanek wyłączenia jawności rozprawy (art. 45 ust. 2) oraz jest jednym z zasadniczych składników ochrony konsumentów organizowanej przez organy władzy publicznej (art. 76). Artykuł 50 Konstytucji „zapewnia nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i sposób w niej określony”.

Ochrona tego dobra jest przewidziana w podstawowych konwencjach międzynarodowych, m.in. w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹⁶, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych¹⁷.

Prywatność jest także wprost chroniona przez przepisy Ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku. Prawo prasowe¹⁸. W art. 14 ust. 6 stanowią one, iż „nie wolno bez zgody osoby zainteresowanej publikować informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery życia, chyba że wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby”.

¹⁴ M. Pryciak: *Prawo do prywatności*, s. 212, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/37379/011.pdf> [dostęp 02.11.13].

¹⁵ Dz.U. nr 78, poz. 483, z późn. zm.

¹⁶ Dz.U. nr 61, poz. 284, z późn. zm.

¹⁷ Dz.U. nr 38, poz. 167.

¹⁸ Dz.U. nr 5, poz. 24, z późn. zm.

Ochrona prawa do prywatności zawarta jest również w Kodeksie cywilnym¹⁹. Prywatność należy do dóbr osobistych człowieka, które przysługują wszystkim osobom fizycznym. Prawa te mają charakter niemajątkowy i wygasają wraz ze śmiercią uprawnionego. Należy nadmienić, że w prawie polskim nie ma definicji dóbr osobistych. W Kodeksie cywilnym, który z mocy prawa chroni dobra osobiste, odnajdujemy wykaz dóbr uznawanych za dobra osobiste człowieka. W szczególności są to: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska. Ścisła i wyczerpująca definicja dóbr osobistych jest niemożliwa, bowiem katalog dóbr osobistych ma charakter dynamiczny i zmienny²⁰.

Należy zwrócić uwagę, że we współczesnym świecie, a także w polskim porządku prawnym ochrona prywatności ściśle koresponduje z systemem ochrony informacji i danych osobowych (w tym danych medycznych), jakie przez różne instytucje są gromadzone i przetwarzane. Zagrożenia prywatności dotyczą w chwili obecnej przede wszystkim funkcjonowania nowoczesnych systemów informatycznych opierających swe działanie na elektronicznych technikach przetwarzania danych.

4. Ochrona danych osobowych

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych zagroził prywatności w szczególności w obszarze danych osobowych. Stąd też podstawowym celem (wartością) przyświecającym ochronie danych osobowych jest ochrona prywatności jednostki²¹.

W Polsce ochrona danych osobowych regulowana jest przepisami Konstytucji RP (m.in. w zakresie prawa do prywatności art. 47 i 51), ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku. o ochronie danych osobowych²² oraz przez szereg aktów wykonawczych do tej ustawy²³, a także Ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną

¹⁹ Dz.U. nr 16, poz. 93.

²⁰ Por. S. Dmowski, S. Rudnicki: *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2004, s. 99; J. Nowińska: *Status prawny powoda cywilnego w procesie karnym*, Wolters Kluwer business, Kraków 2007, s. 164-188.

²¹ M. Jagielski: *Prawo do ochrony danych osobowych...*, s. 21.

²² Tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r., nr 101, poz. 926, z późn. zm. (wzorowana była w znacznej mierze na zasadach ustanowionych Dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady i jest zgodna z ogólną polityką państw europejskich w tym zakresie), http://www.giodo.gov.pl/144/id_art/112/j/pl/

²³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (Dz.U. z 2008 r., nr 229, poz. 1536); Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 października 2011 r. w sprawie nadania statutu Biuru Generalnego Inspektora

z dnia 18 lipca 2002 roku²⁴. Ponadto w obszarze tym mają zastosowania przepisy w odrębnych ustawach: Kodeksie pracy, Ustawie z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej, Ustawie z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne, Ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych.

W rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej²⁵. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne²⁶. Ustawa o ochronie danych osobowych reguluje²⁷: zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych, prawa osób fizycznych, których dane są lub mogą być przetwarzane, wprowadza też zasady zabezpieczania przetwarzanych danych osobowych, procedurę rejestracji zbiorów danych osobowych, procedurę przekazywania danych osobowych do państw trzecich, wprowadza przepisy karne związane z naruszeniami prawa o ochronie danych osobowych. Ustawa również powołuje Generalnego Inspektora Danych Osobowych jako niezależny organ ochrony danych osobowych oraz określa jego kompetencje²⁸.

Ustawa przewiduje wyłączenia dla przetwarzania pewnych kategorii danych jako dane wrażliwe (przewidując jednocześnie listę sytuacji, w których przetwarzanie będzie dopuszczalne). Katalog danych wrażliwych jest katalogiem zamkniętym i obejmuje: pochodzenie rasowe lub etniczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, dane o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach, życiu seksualnym, dane dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym²⁹.

Ochrony Danych Osobowych (Dz.U. z 2011, nr 225, poz. 1350); Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz.U. z 2004 r., nr 94, poz. 923) i Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 maja 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz.U. z 2011 r., nr 103, poz. 601).

²⁴ Dz.U. z 2002 r., nr 144, poz. 1204, z późn. zm.

²⁵ Ustawa o ochronie danych osobowych, art. 6.1.

²⁶ *Ibidem*, art. 6.2.

²⁷ Na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych.

²⁸ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 1998 r. w sprawie nadania statutu Biuru Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

²⁹ Ustawa o ochronie danych osobowych, art. 27.1 i 2.

Podsumowanie

Niniejszy tekst jest wynikiem analizy wielu różnych opracowań, w tym dostępnych na stronach internetowych obejmujących artykuły dotyczące problematyki prywatności w różnych państwach na świecie i Polsce. Tylko porusza sprawy uregulowania prawa do prywatności w Polsce, ponieważ nie sposób w tak krótkim tekście wyczerpać tematu.

Nie ulega wątpliwości, że istnieje problem prywatności w społeczeństwie informacyjnym, w którym miernikiem określającym możliwość ingerencji w życie drugiej osoby jest pozyskanie informacji o niej. W polityce państw daje się zauważyć swoisty dualizm postępowania w obszarze prawa do prywatności. Z jednej strony państwa rozbudowują systemy ochrony prywatności i jednocześnie rozwijają system publicznego gromadzenia danych o obywatelach. Właśnie to władztwo informacyjne jest największym zagrożeniem dla prywatności. Daje się zauważyć rozdział między tym, co zapisane w ustawach, a tym, co w praktyce jest czynione. Człowiek traci obecnie prywatność, mimo że istnieją rozbudowywane systemy normatywne mające ją chronić. Państwo zawsze znajdzie uzasadnienie dla ingerencji w sferę życia jednostki, ponieważ dzięki temu zwiększa się jego zakres i zasięg działania, a więc władza, która już niekoniecznie służy ochronie praw człowieka.

Akceptacje i przyzwolenie dla takich działań stwarzają zarówno rządy, jak i obywatele skłonni zaakceptować w imię zbiorowego strachu nie tylko wzrastające ograniczenia, ale także odebranie praw konstytucyjnych i obywatelskich. Niewątpliwie stwarza to poważne zagrożenie dla człowieka, jego godności i prawa do poszanowania prywatności i anonimowości.

Wpływ na takie wykształcenie się sytuacji niewątpliwie miały obawy związane z bezpieczeństwem. Również zauważalnym trendem jest postępowanie niektórych organizacji (Google) w odniesieniu do zbierania informacji i polityki ochrony prywatności. Można zaryzykować stwierdzenie, że jeśli wykorzysta się potencjał, jaki niosą coraz bardziej zaawansowane technologie informacyjno-komunikacyjne, to w najbliższej przyszłości nie będzie prywatności. Taka sytuację przewidywał już w 1999 roku David Brin³⁰, przekonując, że śmierć prywatności spowoduje pełną przezroczystość polegającą na tym, że każdy może podglądać każdego na takich samych prawach. W efekcie ustali się równowaga sił, a z kolei informacja intymna, jako powszechnie dostępna, straci walor rzadkości i przestanie mieć jakąkolwiek wartość³¹. Oznacza to, że nie będzie tajemnicy państwowej, handlowej ani przedsiębiorstwa.

³⁰ D. Brin: *Transparent Society*, Perseus Books Group, United States 1999.

³¹ E. Bedyk: *Prywatność w społeczeństwie pragnienia kontroli*, „Kultura Liberalna” z 30 marca 2010, nr 63 [dostęp 1.01.2013].

Literatura

1. Bała P., Wielomski A.: *Prawa człowieka – refleksje krytyczne*, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/37392/024.pdf>
2. Bandyk E.: *Prywatność w społeczeństwie pragnienia kontroli*, „Kultura Liberalna” z 30 marca 2010, nr 63.
3. Dmowski S., Rudnicki S.: *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2004.
4. Dz.U. nr 16, poz. 93.
5. Dz.U. nr 38, poz. 167.
6. Dz.U. nr 5, poz. 24, z późn. zm.
7. Dz.U. nr 61, poz. 284, z późn. zm.
8. Dz.U. nr 78, poz. 483, z późn. zm.
9. Dz.U. z 2002 r., nr 101, poz. 926, z późn. zm.
10. Dz.U. z 2002 r., nr 144, poz. 1204, z późn. zm.
11. http://www.giodo.gov.pl/144/id_art/112/j/pl/
12. <http://www.uke.gov.pl>
13. Jagielski M.: *Prawo do ochrony danych osobowych. Standardy europejskie*, Wolters Kluwer business, Kraków 2010.
14. Jędruszczak K.: *Prywatność w różnych kulturach*, <http://www.psychologia.net.pl/artikul.php?level=90>
15. Mednis A.: *Prawo do prywatności a interes publiczny*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2006.
16. Mikolejko Z., *Targowisko prywatności*, „Gazeta Wyborcza”, 10-11 kwietnia 2010.
17. Nowińska J.: *Status prawny powoda cywilnego w procesie karnym*, Wolters Kluwer business, Kraków 2007,.
18. Pryciak M.: *Prawo do prywatności*, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/37379/011.pdf>
19. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, Dz.U. z 2008 r., nr 229, poz. 1536.
20. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Dz.U. z 2004 r., nr 94, poz. 923, i Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 11 maja 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Dz.U. z 2011 r., nr 103, poz. 601.
21. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 października 2011 r. w sprawie nadania statutu Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Dz.U. z 2011 r., nr 225, poz. 1350.

22. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 1998 r. w sprawie nadania statutu Biuru Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.
23. *Słownik języka polskiego*, t. 2, PWN, Warszawa 1979.
24. Sztumski W.: *Zagrożona prywatność*, http://www.sprawynauki.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2099:zagroona-prywatno&catid=288&Itemid=30
25. Wąglowski P.: *Ochrona dóbr osobistych i danych osobowych*, PARP, Warszawa 2009.

THE PROBLEM OF PRIVACY IN THE INFORMATION SOCIETY

Summary

New technologies are radically changing the way we communicate and interact, but they also hold the potential to undermine our privacy and threaten our security. Vast amounts of personal data on private individuals are being generated from a wide range of sources including social networking sites, government databases and even the humble supermarket loyalty card. This article is an analysis of national solutions for the protection of privacy and personal data.

Translated by Halina Świeboda